

kaže se hudo nasprotje proti židom. Židje se že boje, da se vse združi proti njim. To pa najboljše preprečijo s tem, da zanete hud boj mej delavci in drugimi stanovi. Potem se ne bode nikdo več brigal posebno za žide, ki bodo lahko v miru nadaljevali svoje delo, v tem ko se bodo drugi stanovi ravjali mej seboj.

Že pri snovanju koalicije se je pokazalo, kako dobro služi strah pred socialisti nemškimi liberalcem. Strah, da bi kedaj morda le socialisti utegnili v večjem številu priti v zbornico, je pripravil konservativce, da so zatajili vse, za kar so se borili že desetletja, in bratovski so liberalcem podali roko. Vodja konservativne stranke je kar vsiljeval svoje zavezništvo liberalcem. Če je bil tak strah že, ko se je še socializem kazal v daljni megleni daljavi, le pomislimo, kakšne zmede bodo, ako bode v državnem zboru sedelo zares že 43 socialnih demokratov. Mari ne bodo potem vsi zastopniki vseh tistih stanov, ki se danes ponašajo, da država in pa sedanji socialni red vzdržujejo, se trdno združevali v boj proti rudeči socialnodemokratični pošasti, ali z drugimi besedami, mari ne bodo konservativci in mnogi Slovani kar liberalcem tlake delali in se polagoma zlili z liberalizmom. Saj le prejasno vidimo, da se že nič več prav ne vidi, kjer se konservativec nehava, pa liberallec začinja. Možje, ki so še nedavno veljali za stebre katoličanstva, sedaj že trobijo v liberalni rog.

Po tem takem je jasno, da bi vladna volilna reforma le liberalcem koristila. Narodno in versko vprašanje bi se moralo popolnoma poriniti v ozadje, da se ne moti lepa sloga mej koaliranimi varuhi socialnega reda. Polagoma se vse sedanje koalirane stranke zlijejo v nekak liberalen tabor in imeli bodemo veselo sliko, kakoršna smo imeli zadnja leta na Ogerskem, da so celo odlični duhovniki bili pri liberalni stranki in podpirali liberalne naklepe.

Poslanci nove kurije bodo pa tudi jedino socialni demokratje, ki bodo nasprotniki katoliške vere in vsacega narodnega gibanja. Volilni okraji v tej kuriji so tako razdeljeni, da bi v novi kuriji mogel v najugodnejšem slučaju biti voljen jeden Slovenec, dosti na boljšem ne bodo drugi Slovani, ker v vseh industrijskih centrih je jako močen nemški ali pa italijanski živelj. V Galiciji so pa vsa podjetja v židovskih rokah in ljudje v tej deželi so tako odvisni od židov, kakor v nobeni drugi, za to smemo pričakovati, da iz te dežele v novi kuriji pride v državni zbor 10 pristnih Abrahamovih potomcev. Iz povedanega je razvidno, komu bi bila v korist nova volilna reforma in kaka nevarnost je za avstrijske narode, ako se vzprejme, zato bi bilo želeti, da bi se volilci sami začeli oglašati proti njej, ker od tistih poslancev, ki so se zavezali z liberalci, ni dosti upati, da bi sami od sebe se liberalcem uprli, posebno ker se bode jim reklo, da drugače pride zopet na dnevni red Taaffejev načrt o razširjenji volilne pravice, katerega se ti gospodje bolj boje, kakor hudič križa. Kdor je rekel **a**, tudi mora reči **b**, zato ne pričakujemo toliko od poslancev, kolikor od volilcev samih, da se o pravem času oglase in odvrnejo pretečo nevarnost.

Politični pregled.

Hohenwartova zaupnica. — Več volilcev radovljanskega okraja je poslalo zaupnico Hohenwartu in s tem nekako paralizovalo vpliv nezaupnice, katero je bil dobil gospod grof. Z vsebino zaupnice se mi ne strinjamo, kolikor se tiče delovanja grofa Hohenwarta v poslednjem času.

V dunajskem notranjem mestu je voljen za državnega poslanca židovskoliberalni kandidat Noske z 2173 glasovi, dočim je dobil demokrat Ofner 1017, in protisemit Rabenlechner 532 glasov. Konservativci se volitve največ niso udeležili, nekateri so pa glasovali za liberalnega kandidata prav v zmislu koalicije.

Državni zbor sešel se je zopet v torek. V prvi seji ni bilo nič posebnega. Poročilo budgetnega odseka se je razdelilo mej poslance. Budgetna debata se je pa začela včeraj. Pričakujemo, da bodo sedaj slovenski poslanci vladi povedali, da se samo z gimnazijo v Kranji in pa z napol obljubljeno slovensko dolenjo gimnazijo v Celji ne moremo zadovoljiti. To so dolžni že zaradi tega, ker sicer bi vlada in pa koalirane stranke mislile, da smo Slovenci odstopili od svojih prejšnjih zahtev. Glavna naša zahteva zastran šolstva mora biti, da se očitno prizna in pa tudi izvrši načelo, da ljudske šole po vsem Slovenskem morajo biti slovenske, da ne bode treba za vsako slovensko ljudsko šolo moledovati in prositi po vseh inštancah. Če pa vlada tega ne dovoli, je pa dolžnost vseh slovenskih poslancev, da pojdejo v opozicijo.

Mladočehi in Madjari. — „Narodni Listy“ so začeli mej drugim priporočati tudi zvezo z Madjari. To je pač najboljši dokaz, da Čehi niso na pravi poti. Od Madjarov ni nikakor pričakovati, da bi podpirali kak slovanski narod. Sicer so pa o svojem času že Staročehi bili storili podobno napako. S kakimi slavnostmi so bili vsprejeli Madjare, ko so bili ob neki priložnosti prišli v Prago. To le kaže, da je slovanska vzajemnost mej Čehi slabo razvita, da so v precejšnji meri separatisti, pripravljene zvezati se s sovražniki Slovanov, da bi le dosegli svoje državno pravo. Mi smo pač trdno prepričani, da po tej poti Čehi ne pridejo do svojih pravic, temveč še osmešijo se pred svetom. Posebno sedaj se ne kaže nautuševati za Madjare, ker košutovstvo se tako kaže na Ogerskem.

Čehi. — Mej Mladočehi se kaže očiten razpor. Jeden del Mladočehov je za najskrajnejše postopanje, za to, da se ustavi plačevanje davkov in pa dajanje vojakov, drugi pa za zmernejšo politiko, da Mladočehi si pridobe zaupanje višjih krogov in tudi pridejo v poštev, kadar se bode sestavljala kaka nova vlada v Avstriji. Prva odločnejša stranka po raznih listih hudo obira glavne vodje Mladočehov in jim očita izdajstvo. Gotovo je obžalovati tak razpor mej Mladočehi, ali je le posledica politike dr. Gregra in tovarišev. Zabavljali so vedno proti Staročehom, obetali narodu Bog ve kaj in se bahali s svojim pogumom. Naravno je, da je narod se jež od njih obračati, ko je videl, da se njih dejanja nikakor ne vjemajo z bahatimi besedami.

Košut je bil v Budimpešti tako slovesno položen k poslednjemu počitku, kakor še nobeden Oger. Došle so deputacije od vseh krajev Ogerske. Košutova sinova sta imela na narod nagovore, kakor bi bila sinova kacega ogerskega kralja. Najčudneje je pa, da so se tega žalovanja vdeležili tudi hrvatski poslanci, da pokojnik ni bil nikdar Hrvatom prijazen. V državnem zboru so glasovali namreč za to, da se Košutu izkaže čast, katero je mogoče brez sodelovanja drugih postavodajnih faktorjev. Taki poslanci pač niso vredni naroda, katerega zastopajo. Hrvatje bodo pač prav storili, če bodo v bodoče bolj ogledali na može, katere pošljejo v postavodajne zastope, da jim ne bodo delali sramote.

Nemčija. — Bivši nemški državni kancelar Bismarck praznoval je v nedeljo dne 1. aprila v svojem bivališči v

Friedrichsruhe prav slovesno svoj 79. rojstni dan. Došlo mu je od vseh strani nebrojno čestitk in daril. Poklonila se mu je tem povodom cela vrsta deputacij. Nemški cesar sam je čestital jubilanu. Iz Bismarckovega govora ob tej priliki je bilo razvideti, da se je malo sprijaznil s sedanjo nemško upravo. Iste ni napadal in je grajal, kakor prej zmirom storil ob takih prilikah.

Srbija. — Ministerstvo Simičevo je dalo ostavko. Vzrok temu je demizija finančnega ministra Mijatoviča, ki je iz zasebnih ozirih odložil svoj portfelj. Novo ministerstvo je sestavil dosedanji minister notranjih stvari Nikolajevič. Novo ministerstvo je v vsem iste politične barve kakor prejšnje Simičevo. Simič se je za zdaj postavil v dispozicijo.

Bolgarija. — Bolgarski opozicijski listi zadnji čas močno pišejo proti Stambulovu, ministerskemu predsedniku bolgarskemu. Pravijo, da je Stambulove strahovlade konec in da so minoli časi, ko je ta brez usmiljenja tako strašno postopal proti najboljšim rodoljubom bolgarskim, ko je mnogo teh pozaprl, da še celo dal usmrtiti. Listi zatrjujejo, da se že obračajo najbolji Stambulovi prijatelji od njega. Princ Ferdinand mu je že itak nasproten, vsakako torej njegovo gospodovanje ne bo več dolgo. Stambulov se v svojem glasilu le slabo zagovarja in videti je povsem, da so mu tla v Bolgariji že močno podkopana.

Francija in Avstrija. — Naš presvitli cesar je podelil predsedniku francoske republike, Carnotu, red sv. Štefana. Ta red izročil je predsedniku avstrijski veleposlanik v Parizu Hoyos. Veleposlanik je zagotavljal predsednika, da je bil cesar posebno zadovoljen s svojim bivanjem v St. Martinu na Francoskem. Predsednik Carnot je pa odgovoril, da se čuti srečnega, da je cesar vzel s seboj tako ugodne spomine na njegovo bivanje v Franciji in je prosil grofa Hoyosa da naj bode pri cesarji tolmač njegovih iskrenih miroljubnih čustev. Ko je Hoyos vstopil in izstopil iz elizijske palače, kjer se je namreč vršila ta oficijelna avdijenca, obakrat izkazale so se mu vejaške časti. — To odlikovanje Carnota od strani avstrijskega cesarja smatrajo francoski listi kot znak prijateljskih odnošajev mej obema državama.

Rusija in Francija. — Veliko se piše zadnji čas, da se je vsled sklenjene rusko nemške trgovinske pogodbe Rusija močno oddaljila od svoje zaveznice Francije in se približala Nemčiji. To močno zatirajo nemški listi in temi pritrkuje tudi drugi, mej temi celo angleški. Da je pa na vsem tem največ nemške poznane politične zvitosti, je pa tudi vsakemu jasno. Kakor se ve, hočejo Nemci v žlici vode vtiniti Francoze. Vsako priliko porabijo, kako bi po teh udrihnil. Znano je pač, kako je bolelo Nemce približevanje Francozov in Rusov zadnji čas. Da bi nadaljno približevanje zaprečili, delali so z vso silo na to, da so sklenili trgovinsko pogodbo z Rusijo, misleč si, če smo trgovinsko zvezani z Rusi, potem smo ž njimi tudi glede političnih vprašanj v prijaznejšem razmerju. Trgovinsko pogodbo so srečno sklenili z Rusi in sedaj hočejo isto še politično izkoristiti. Ruvati so pričeli proti Franciji rekoč, da se je Rusija od nje oddaljila. Vidnega znamenja za to trditvev pač nimajo in isto izvajajo edino le iz rusko-nemške trgovinske pogodbe. Na vsak način hočejo Francijo osameti. Tem trditvam in nakanam nasproti prvi ruski listi zatrjujejo, da stvar ni povsem taka in tudi ni lahko mogoča. Francija in Rusija sta zadnji čas videli potrebo za njuno zvezo, da bi bila ta potreba naenkrat ponehala, za to ni nobenega poroka. Sicer pa Rusija posebnega prijateljstva vendar ne more iskati v Nemčiji, v kateri ima toliko sovražnikov, tudi glede Avstro-Ogerske, v kateri bivajo Madjari ljuti sovražniki Rusiji se listi posebno ne navdušujejo. Glede Nemčije pa listi še posebno preudarjajo okoliščino, da je ravno ta prouzročila položaj na Balkanu, s katerim Rusija nikakor more zadovoljna biti. — Vidi se torej iz tega, da Rusijo silijo še nadalje gotove okoliščine, da ostane v zvezi z Francijo.

Obrtnija.

Kranjski odposlanci pri obrtni enketi na Dunaju.

Lani je, kakor je že našim čitateljem znano, na Dunaji bila enketa, pri kateri so obrtniki iz raznih dežel povedali svoje mnenje, kako bi se dalo opomoči propadajoči obrti. Ta enketa bode podlaga postavodajnemu delovanju državnega zbora v tem oziru. Ta enketa je torej očitvidno za naše obrtnike velike važnosti in zatorej se je nam potrebno zdelo, da še nekoliko spregovorimo o njej na podlagi obširnega poročila, ki se je o tej stvari objavilo po stenografičnem zapisniku. Pred vsem hočemo spregovoriti o izpovedbah naših kranjskih odposlancev.

Najprej je v imenu vseh kranjskih odposlancev krojaški mojster Kunc oddal nastopno izjavo:

Slovenski obrtniki v svoji deželi nismo imeli nobenih obrtnih shodov in to nas loči od nazorov obrtnikov v družih deželah, ker mi danes lahko povemo svobodno brez vsacega tujega vplivanja svojo misel v vsakem oziru. Mi mislimo, da obrtno vprašanje ni niti narodno niti politično, da bodo torej sedanje politične in narodne stranke, ki so sedaj merodajne v parlamentu težko to vprašanje razsojevale brez predsodkov. Za to pa moramo reči, da z neko nezaupnostjo gledamo enketo, ker imamo faktično jako malo upanja, da bi se rokodelcem dovolilo, kar bi se jim dovoliti moralo, ker vsaka stranka v državnem zboru ima politične predsodke in še tako gospodarsko vprašanje, kot je obrtno, presojuje s političnega stališča.

Po našem mnenju se rokodelcu ne more pomagati, da se ne bi pritislila velika industrija. Obrtna svoboda je tako škodovala rokodelstvu, da se zanj mora postaviti jez podoben varstveni carini. Če ni poguma, in se ne omogoči, da bi se storile radikalne naredbe, vsa posvetovanja rokodelcu ne pomagajo; če bi se kaj vpeljalo, kar bi bilo navidezno koristno, in kar so sklenili obrtni shodi, se razume samo po sebi, da bi se dobre posledice pokazale še le v desetletjih, hitro gotovo ne. Vse je proračunjeno na jako daljno bodočnost; v tem je pa znano, da je zgubljeno za rokodelstvo vsako leto, ki se zamudi za njega obnovljenje, in da bode še bolj propalo, nego je že sedaj.

Mi mislimo, da naj bi se storile take naredbe, ki bi obrtnemu stanu kakor hitro je moč koristile in mi mislimo, da bi kapitalistične podjetnike, ki dandanes spekulirajo z rokodelstvom, morali prijeti ne le z zakoni, temveč tudi fiskalično vsaj toliko kakor druge obrtnike. Znano je in se je velikokrat že naglašalo, da so veliki podjetniki v procentualni razmerji nižje obdačeni nego mali rokodelci. O svojem času smo čitali v poročilih iz državnega zbora, da so mödlingska čevljarska tovarna in mnoge druge tovarne jako nizko obdačene, dočim mali obrtnik, zlasti v pokrajinah, plačuje toliko davka kakor kakšna tovarna.